

כי תשא (450)

הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט (ל.טו)

וצריך להסביר, כיצד יתכן שהתורה תזהיר שלא לתת יותר מהחייב? הרי כשאדם רוצה להוסיף עוד ועוד על חיובו, הוא מגלה בכך את קרבתו להשי"ת, ולשם מה ימנעו ממנו לתת כנדבת לבו? **החתם סופר** תירץ על כך **בפרשת תרומה**, על הפסוק "מאת כל איש אשר ידבנו לבו", היינו כוונתו הטובה, "תקחו את תרומתי". ועל דרך זה אמרו חז"ל, כשנתקשה משה רבינו על נתנת מחצית השקל, הראהו הקב"ה כמין מטבע של אש. דהיינו שזה גופא התקשה משה רבינו, למה יהיו כולם שווים, ומדוע ימנע ה' הטוב מאת הרוצה להרבות? ואז הראה לו הקב"ה מטבע של אש, פירוש, דכזה יתנו, היינו הנדיבות והכוונה והשמחה ואהבת ה' אשר תוקד בקרבו, זו היא עיקר הנתינה. ביקש הקב"ה לחנך את עמו שלעולם הוא אינו מתחשב ב'כמה נותנים', אלא אך ורק ב'איך נותנים', ובאיזו כוונה עושים זאת.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "ברכי נפשי"

וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁפָת לְעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁפָת לְדוֹרָתָם
בְּרִית עוֹלָם (ל.א. ב)

יש לדקדק בתיבות "לְעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁפָת" מה היא עשיית השבת. ונראה, על פי מה שכתב האור החיים הקדוש (בראשית ב, ג) במה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיט:) כל האומר ויכולו וכו' כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, וביאר, דכתיב (לעיל כ, יא) "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" וגו', ולא כתיב "בששת", כי השי"ת לא ברא אלא ששה ימים, ושוב ברא את יום השבת, ואחר כך שוב על ידי שומרי מצותיו ששומרים קדושת יום השבת נברא שוב ששת ימים, וכן עד סוף כל הדורות, ואילו יצויר ח"ו שלא היה שומר שבת בעולם, היה מתבטל העולם. וזהו שאמר: "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" וגו' ולא כתיב "בששת", להורות שהשי"ת לא ברא העולם רק שיעמוד ששת ימים. נמצא לפי זה, שהשומר שבת ואומר "ויכולו" כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, כי על ידי שמירתו ואמירתו בורא גם כן ששת ימים, ובזה יובן: "וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁפָת", היינו בני ישראל ישמרו את השבת בכדי "לעשות את השבת לדורותם", שיתנו כח העשיה ביום השבת לדורות עולם שיצאו מן הכח אל הפועל שוב ששת ימים, וזהו: "בְּרִית עוֹלָם"

ספר "עלים לתרופה"

וּבָלֵב פֶּל חָכֵם לֵב נִתְּתִי חֲכָמָה (ל.א.ו)

מכאן אמרו חז"ל (ברכות נה.) אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה וכו' "וּבָלֵב פֶּל חָכֵם לֵב"

נִתְּתִי חֲכָמָה". לפי זה פירש הג"ר מרגליות (בנפש חיה או"ח קט"ו) הטעם שברכת אתה חונן פותחת בשבת, 'אתה חונן לאדם דעת', ואח"כ הבקשה וחננו מאתך כו'. משא"כ בשאר הברכות שכולן מתחילות בבקשה ומסיימות בשבת מעין אותה בקשה, כמו סלח לנו כו' כי אל טוב וסלח אתה כו' רפאינו ה' כו' כי אל מלך רופא נאמן וכו' וכן כולן. מאחר שאמרו שאין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה, לכן מציעים תחילה הן אתה חונן לאדם דעת וכבר חלקת בחסדך דעה לבקש, ומעתה חננו מאתך להוסיף דעת כי יאציל עלינו מרוחו הטהור אכ"ר.

ספר "גדיל תורה"

לֹא לַת דְּרִיסַת רֵגֶל לִיצֵר הָרַע.

וַיִּרְא הָעָם פִּי בִשְׁשׁ מִשָּׁה (ל.ב.א)

היה הגאון רב ישראל סלנטר זצ"ל מציין, שכאן התחילה מפלת חטא העגל. ברגע שהתחילו לשאול שאלות, מדוע משה לא בא, נעשתה דריסת רגל ליצר הרע, אז הראה להם את מיטתו של משה בשמים והסתפקו שמא מת, עד שאמרו ודאי מת משה. ידיעה זו עלינו לשנן, שלא לתת שום דריסת רגל ליצר הרע, שכן בפתח קטן וצר שנותנים לו הוא נדחק ועלול לשרש את האדם לגמרי מארץ החיים. ואם עומדים חזק שלא לוותר לו מאומה מונעים ממנו את היכולת להכשיל בחטא.

ספר "לחתך עליון"

וַיִּרְאִיתָ אֶת אֲחֵרֶי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ (לג, כג)

בתגובה לבקשת משה "הודיעני נא את דרכיך", אומר לו הקב"ה, "וַיִּרְאִיתָ אֶת אֲחֵרֶי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ" החתם סופר מפרש זאת כך, פעמים רבות מתחוללים מאורעות בעולם, אשר בזמן התרחשותם נראים כאקראיים או בלתי מובנים; ורק לאחר זמן רב, אנו מבינים מדוע קרו כפי שקרו, כפי שקרה במגילת אסתר בזמן אמת המאורעות נראו אקראיים ותמוהים וללא תכנון, אך בדיעבד, מבינים כיצד הכול תוכנן מלמעלה ונועד להביא לתוצאת ההצלחה. וזהו "וַיִּרְאִיתָ אֶת אֲחֵרֶי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ", האדם בעולם נידון להבין דברים רק בדיעבד ובמבט לאחור, ולא במבט לפנים, בזמן אמת כשהוא ניצב אל מול המאורעות עצמם. והטעם שכך נוהג הקב"ה בעולם, הוא כדי שיקבל האדם שכר על האמונה וההתחזקות גם כשהדברים נראים לו תמוהים.

וַיִּקַּח מִקְדָּם וַיִּצַר אֹתוֹ בְּתַרְט וַיַּעֲשֶׂהוּ עֶגְל מִסֶּכָה (ל.ב.ד)

ברש"י: 'וַיִּצַר' לשון קשירה, 'בְּתַרְט' לשון סודר, כמו 'והמטפחות והחריטים' (ישעיה ג, כב), 'וַיִּצַר כַּכְרִים כֶּסֶף בְּשָׁנֵי חֲרִיטִים' (מלכים ב' ה, כג). תמוה, לשם מה היה

וכל זה מחמת העונה שהיתה בו. והדיו שנשאר בקולמוס מחמת שכתב א' קטנה העביר על ראשו ונעשה קרני ההוד. **ספר "אוצרות התורה"**

הלכה: מקום ההדלקה: צריך להדליק את הנרות במקום שמתמשים בו, ולא ידליקם במקום שאין משתמשים בו. כליל שבת, ויניחם אחר כך במקום שמתמשים בו. ומכל מקום מותר להדליק הנר על השלחן, ואחר כך להניחו במנורה גבוהה תלויה, או על גבי מדף גבוה, שהרי ניכר שעושה כן לכבוד שבת. וכן אם האשה חולה ושוכבת במטה, מותר להביא אצלה את הנרות להדליקם בברכה, ואחר כך יקחם משם, ויתנם במקומם הראוי להם. מי ששכח להדליק נרות בערב שבת במקום שסועד, וגם לא הדליק את אור החשמל ויש לו נרות דולקות בחדר אחר, אינו רשאי לטלטלן בבין השמשות, ולהעבירם למקום שסועד שם, שאף שהוא איסור שבות, אין להקל בזה. **ספר ילקוט יוסף הילכות שבת**

פתגם: אמונה היא לא להבין, אלא לסמוך על השם.
פתגם חסידי

חקירה: ראייה ברגל: טמא פטור מראייה, או שהוא חייב ורק אינו יכול לקיימה משום שאינו יכול להיכנס לבית המקדש. (משנת יעבץ או"ח מב) **"קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: שמחת חיים: מספרים על חסיד שבא לרבו בפנים נפולות ואמר: רבי, קשה לי, אין לי שמחה בלב. ענה לו הרבי: כאשר ילד קטן נופל, הוא מסתכל: אם אמא מחייכת, הוא קם וצוחק. ואם אמא נבהלת, הוא בוכה. הוסיף הרבי ואמר: אנחנו הילדים, והקב"ה הוא האב. כשאדם זוכר מי מסתכל עליו מלמעלה, הוא קם מהנפילה עם שמחה. **סיפור חסידי**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחאל קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה אבושנה בת ג'וסי חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. **זיווג הגון:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן פנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן חחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליזה בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל ארסה בת גבי זוגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

אהרן צריך לקשור את כל התכשיטים ביחד כדי לצור עגל? הרי יכול היה להשליכם לאש, מבלי לכרוך אותם? נראה לומר, כשבני ישראל באו לאהרן ודרשו **"עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו"** כוונתם היתה שיעשה להם הרבה אלהות, כי היו ביניהם חילוקי דעות, וכל אחד רצה אלוה אחר, אם אהרן היה משליך את הזהב כמו שקיבל אותו בנפרד מכל אחד, היו יוצאים אלהים רבים, וכל אחד היה צועק שזה מהזהב שלו, והיתה מתלקחת מחלוקת גדולה, וממנה לא היתה יכולה להיות להם תקומה חלילה. לכן הוא אסף את כל הזהב וצרר אותו ביחד ויצא עגל אחד, שלפחות תשרה אחדות ביניהם, ותגן עליהם. **ספר "ילקוט מאיש לרעהו"**

אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ. אֵת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר
(לד.יז.יח)

סמיכות שתי מצוות הללו תמוה מאד. ונראה דאיתא במגילה (יב.) למה נתחייבו ישראל בימי המן כלייה, מפני שהשתחוו לצלם. והנה ילפינן (שם טו.) מהפסוק ויעבור מרדכי, שהעביר מרדכי את יום הראשון של פסח וצוה להתענות בו. וזה שאמר הכתוב, **"אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ"**, ועי"ז שלא תשתחוה לצלם ולא להי מסכה, **"אֵת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר"**, תוכל לשמור את הפסח כהוגן וכראוי, ולא תצטרך להעבירו בתענית כמו שעשו ישראל בשושן. **ספר "מקח טוב"**

וביזם השביעי תשבת בַּתְּרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת (לד. כא)
אפשר לפרש על פי מה שאמרו חז"ל על הפסוק ודבר דבר שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול, והיינו שבשבת אסור לדבר דיבורי חול, ואפילו דברים שמותר לדבר בהם ג"כ יקצר בהם. וזהו הרמז בפסוק: **"בַּתְּרִישׁ"** להיות כמו חרש שאינו מדבר, שלא לדבר דיבורי חול. **"וּבַקָּצִיר"** אפילו בדברים המותרים לדבר ג"כ "תקצר" בהם, תשבות, בזה תשבות בשבת.

ספר "מטעמי שולחן שבת"

ומִשֶׁה לֹא יָדַע פִּי קָרֵן עוֹר פְּנֵינוּ בְּדַבְּרוֹ אֹתוֹ (לד.כט)
אמרו במדרש כשכתב משה את התורה נשתייר בקולמוסו קמעא, והעביר על ראשו ומשם נעשה קרני הוד. יש להבין האיך הדעת סובלת לומר אצל הקב"ה שנשתייר דיו בקולמוס, וכי לא ידע מתחילה כמה דיו יספיק לכתיבת התורה עד שלקח יותר מהצורך והוא דבר תימה? אלא, מתרצים האור החיים הקדוש והחנוכת התורה: כאשר צוה הקב"ה את משה לכתוב **"והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"**, שינה משה לרוב ענותנותו וכתב המילה **"ענו"** בכתיב חסר לומר שהוא עניו בדרגה נמוכה ולא מושלם, והדיו של כדי אות י' שנשתייר בקולמוס העביר על ראשו ומשם קרני ההוד, ומפני ענוה יתרה שהיתה בו זכה לקירון פנים. **בילקוט ראובני תירץ:** שזכה לקרני ההוד מפני שכתב **"ויקרא אל משה" א' זעירא**, לומר שהקב"ה קרא לו רק במקרה כמו שכתוב אצל בלעם.

